

Jak vznikla
a hospodařila

TJ Letové sporty
Tleskač v Praze

RUBATO

PRÓZA

RUBATO | PRÓZA

Jak vznikla a hospodařila
TJ Letové sporty Tleskač v Praze

Jak vznikla
a hospodařila

TJ Letové sporty
Tleskač v Praze

Vydání této knihy věnuji svému dědu Janovi, chovateli. JT

Stanislav Vohralík

Ladislav Kripner

Jaroslav Štáidl

Josef Tenkl

Pavel Šlemín

© Rubato, 2012

ISBN 978-80-904817-4-9

eBook ISBN 978-80-904817-8-7

Památce Larryho Birda

Předmluva

Byl jsem požádán, abych napsal předmluvu ke knize, která před vámi, milý čtenáři, leží. Jelikož autory velmi dobře znám a jsem zevrubně obeznámen s jejich chovatelskou činností, přijal jsem od počátku žádost redaktora o její napsání spíše jako službu přátelům než jako pracovní úkol. I přesto se v tomto krátkém úvodu pokusím zachovat zkoumavý pohled odborníka a sjednotit jej s nadšením z knihy, kterou jsem s velkým zájmem prostudoval.

...

Sborník *Jak vznikla a hospodařila TJ Letové sporty Tleskač v Praze* je vzácným příspěvkem do českého, dříve československého holubářství se širším přesahem do odvětví celého chovatelství drobného zvířecíva. Navzdory široké koncepci orientační rámec tvoří existence klubu Letových sportů Tleskač.

Důkladným seznámením s historií záliby vstoupí čtenář do prostoru svého koníčka, pokračuje přes vyprávění o vzniku pražského klubu chovatelů rejdičů, o jeho členech a některých významných československých holubářích – jejichž životní a chovatelské osudy jsou představeny v podobě krátkých medailónků – přes spousty praktických rad a množství poučení. Během čtení získá detailní údaje o letu, tréninku, o stravovacích návycích holubů, ale i o vlivu povětrnostních

podmínek na výkon. V poslední třetině knihy nalezne návody a rady na výrobu holubníku a jeho základního příslušenství pro pobyt v něm.

Množství pečlivě nastudovaných informací a čtivé podání, to jsou hlavní důvody, které mne vedou k přesvědčení, že by se sborník mohla stát rukověťí dobře padnoucí do dlaně každého chovatele. Nikoliv jen začínajícího, kterému bude bezpečným rádcem v otázkách volby plemene, pomocníkem v základech výcviku a plánování při sestavení letového deníku, ale i řešení dalších problémů, které by se běžně prodávávaly na svazu. Kniha stejně dobře může posloužit staršímu chovateli; může se stát materiálem pro konzultaci společné kratochvíle.

Autoři se ve svém vyprávění svěřují, že bez praxe starších a zkušených chovatelů by jejich texty nemohly vzniknout, na jejich zkušenostech, reflexích a postřezích se tu staví. Výborně to vystihl přítel P. Krajčí: „Najspolahlivejšou metódou, ako si ozrejmiť celú problematiku, je mať všeobecný prehľad. Získať ho môžeme z odbornej literatúry, z príručiek a časopisov. Cenné sú aj informácie od skúsených chovateľov, ktorí sa niekoľko rokov venujú tomuto športu. Veľmi prospešné je takýchto odborníkov viackrát osobne navštíviť a prekonzultovať všetky nejasnosti.“¹

Je pravda, že text svým rozsahem přesahuje rámec běžné příručky. V zásadě ale rozvíjí tradici starších holubářských publikací pocházejících od Bureše, Šíra, Turečka anebo znamenitého průkopníka české holubářské literatury, Františka Špatného. Nemohu opomenout záslužnou činnost Žižkováka Václava Tichého, který vedle chovu brněnských voláčů a poštáků s velkou péčí vydává starší holubářské publikace, na jejichž dokonalou přípravu sám dohlíží.

...

Kniha *Jak vznikla a hospodařila TJ Letové sporty Tleskač v Praze* patří k těm, kterých je a bude vždy nedostatek. Nejen proto, že se zřídká-

¹P. Krajčí, *Chováme športové holuby letúny*, Příroda, Bratislava 1984, str. 127-128.

kdy objeví spis zaměřený na okruh čtenářů-chovatelů, ale i proto, že náklad bude jistě nízký a chovatel se načeká, až někdo *natáhne brka* a výtisk se péčí pozůstalého objeví na pultě antikvariátu.

...

Je všeobecně známo, že se člověk chovu holubů věnuje více než 5000 let. A ta doba a ty roky jsou popsány spoustou příběhů, některé se dochovaly jen z vyprávění a jsou málem jako sen!

Podobně se rozvíjí příběh knihy *Jak vznikla a hospodařila TJ Letové sporty Tleskač v Praze*. Začíná pozvolna a postupně směřuje k rozmáchlému vyprávění o osudech klubu. Protože, jak se v knize praví: „I ty, čtenáři, jednou vysypeš z povlečení sekanou trávu a nahečmané listí, abys našlapal příkrývku a dadánek husími brky. A pak v noci, schoulíš se v duchně jako pták veslující v svém péřovém kabátu tiše jako země plující všehomírem!“

...

Když jsem zase večer ležel v posteli jako v šupletí, příběhy mi letěly hlavou jako radiové vlny a paprsky X a věci mě braly s sebou, jako bychom všichni stáli ve sněhové vánici či ve velkém kouřovodu. Poslouchal jsem a rostl, až jsem byl kulatý jako dýně. Nejprve jsem se objevil pod listím, kde o mně nikdo nevěděl: chichichi, to jsem se tam nasmál! Později jsem poskytoval stín drobným přátelům, které trápilo palčivé polední slunce, až jsem posloužil hmyzu a myšce, která do mne vyhryzala díрку a usadila se ve mně s rodinou a početným příbuzenstvem.

...

Pozorovat ptáky hospodařící na holubníku člověku přináší pocit, že tzv. vše jde tak, jak má. Dívá se a připadá mu, že sleduje dobře fungující organismus. Stejný pocit ho zachvacuje, když hledí na milovanou spící osobu a těší se z jejího chrápání, tichého vrzání kloubů, kručení žaludku, drahého tlukotu srdce a z nenadálého stisku milovaných rukou – toho neúmyslného tiku. Jako by se díval na králíkárnu a se zalíbením a zatajeným dechem naslouchal bezděčnému podupávání

zajíců či vášnivě, ale nezákeřné rvačce o pampeliškový lupen. V kur-
níku se těšil z dobráckého pokvokávání slepic, které registruje jako
smířlivě podanou nohu, jinde slyšel po denním parnu tiše prozpěvovat
husy.

...

Jistě, člověkova pozornost je přitahována přehlednými menšími světy.
Lidská bytost ráda obhlíží drobnější universa a jejich chodu s chutí na-
slouchá. Nemusí do nich zasahovat, aby se potěšila, stačí když připraví
podmínky, a hle! živočichové hospodaří podle vlastních zvyků. Pohled
na zvířata držící se v hejnu vyvolává dojem fungujícího celku, který je
rozvržen na pozadí snopce svérázných individualit, jenž pohromadě
drží kamarádství a familiérní vztahy. Jednotlivci vzájemně spolupra-
cují a komunikují, podobně jako orgány v tělesném ústrojení.

...

Moji pozornost upoutala kapitola Stavby přístřešků se zapojením žá-
rovek do série, kapitola XV, o které bych se rád šířeji rozpovídal v du-
chu vlastních zkušeností.

Jednoho dne jsem listoval ve starých chovatelských periodikách,
Svět zvířat, *Živěna* a *Drůbežnické listy* a procházel internetové stránky
věnované chovatelství. Byl jsem zaskočen jako člověk, který ve vlast-
ním pokoji nalezne zloděje při práci, zjištěním, že lidé tak rádi staví
úly, holubníky, slepičárny, příbytky pro husy – husníky² – a kachny,
chlívky pro kozy a příbytky pro vepře – vepřníky. Ach, vzpomínáte,
čtenáři, na Jiráskův Hronov, na Mistrovy Hukvaldy? Na Šrámkovu So-
botku, kde jste vášnivě deklamoval pod vetším stropem umělcovy
světničky?

² Dovol mi tady, čtenáři, vzpomenout bratra ing. Pavla Husníka Mauglího, který
mě vedl jako vlče v pardubickém oddílu č. 16 začleněném do 5. oddílu homogen-
ního skautu a během tábora v Bartošovicích v stinných Orlických horách zeší-
lel (viz Masarykova chata, Pašerácká lávka) a škrtil mě, později i mého bratra
Toma, který mu, aby mne zachránil, vlétl *plnou parou* do žaludku.

Statistika uvádí, že dospělý člověk postaví v průměru za svůj život dvě celé třicet čtyři takového příbytku. Jednou za ním jako nával rýmy zapadnou dveře stlučené kůlny a on pak hledí na svět škvírou mezi deskami, chráněn vlastním nosem a cítí, jak na něj zvěř zahlíží vroucím přimhouřeným okem. Jindy mu pumpují vodu z plic jako ze studny, vozí do něho posečenou trávu na talíři a mlátí v něm cepem zlaté obilí. Plevy odletí, zrno lehne a vzklíčí. Stavitel se vyšvihne do krovu, rozloží tašky a před ním se otevře nekončící tunel v záři údivu a rozčilení, který vyvěrá v pohledu z tohoto místa a jeho jemné izolace. Jako balon, jehož jindy chladný vzduch, nyní ohřátý nadšením zvířecích bratří a sester, je nadnášen a vznáší se. Pilkou vyřízne otvor a připevní výletovou klec. Sbije sedačky a hnízdní krbce, nasadí dvířka.

Musím přiznat, že jsem také sníval o králíkárně, asi tak pro 20 králíků. Manželka Anna Tenklová mi stavbu zakázala. Přes její odmítavý přístup jsem dál po nocích pokračoval v pečlivém prokreslení plánů na kuchyňském stole. Místo sebe jsem do postele ukládal dva pytle sadbových brambor – jeden menší už naklíčených jako kučeravou hlavu a druhý větší jako tělo. Nos jsem pochopitelně utvořil z mrkve.³ Všechny nákresy a dokonce i pokusné papíry, kde jsem si trénoval ruku a typy čar, mi snědla. Nemělo smysl ji prosit, aby mi vrátila alespoň ožvykané kopie, i ty později s tchýní snědly a zapily. Byl jsem to dokonce já, kdo nad ní bděl a kdo jí později podával sklenice s vodou, vždyť by se mi udusila, kreslil jsem na kvalitní čtvrtky! Dlouho jsem nebyl k ničemu... Vstával jsem po obědě a do noci, nepozorný k okolí, oddával jsem se sudoku a luštil křížovky.⁴ Když se mi pod rukou svísele či vodorovně objevilo slovo králík, bobky, domeček, universum, tiše jsem se rozplakal, až se mi záda natřásala. Než jsem se uložil

³Tak to radí ing. Václav Kohout, předseda ČZS, v *Rukověti zahrádkáře* pro rok 2008, která mi tu leží.

⁴Odkazuji k příhodě Antonína Plancka z Brestu, který luštil křížovky po návratu z Vietnamu.

do peřin, vykuřoval jsem na zápraží pod nekonečnou hvězdnou oblohou, především pod zářícím Orionem. Poslouchal jsem důstojný zpěv cvrčků a zdálo se mi, když jsem zavřel oči, že se ke mně sjíždí drůbež na kolech, že nešlape, ale že se nechává unášet volnoběžkou, jejímž převodem je její důvěřivost ke mně.

V peřinách, když mi strop mírně hladila křídla much, sedících dřive na krajíčku chleba a salámu Apollo, a ucpanou levou nosní dírkou mi pohladily volné pavoukovité nohy z výšky dosedajícího hmyzu, když jsem si po jejich přistání musel zapnout knoflíky pyžamového kabátku, jsem míval dojem, že se pro mě rozbušila anebo už delší dobu buší kamarádská zamilovaná srdce. Navzdory konejšivému šumění klidu, byl jsem z toho přesto poněkud nervózní, ale že byla noc,⁵ cítil jsem, jak se vnitřně rozehřívám a jako bych sám sebou osvětloval tmavý prostor kolem, a byl tedy větší než ve dne. Musel jsem se přikrývat hadrem, abych zbytečně neozářoval pokoj a sousedé si nemysleli, že se dívám na noční pořady. Ta srdce asi tlučou na druhé straně světa; pomyslíl jsem, že tam na jiných kontinentech, kde špatně usínají chovatelé a kde klimbají králíci a drůbež se sirkami mezi víčky a někteří nemohou usnout stejně jako já. Otevřel jsem si okno a poslouchal, jak venku hrají cvrčci na housle a *violoncello* s malým orchestrem. Jak na Borech tiše hraje Bohumír Ďuričko na mřížce samotky a přitukává rytmus odstředivým pantoflem. Zdálo si mi, že se k mému domku jako světla pouličního osvětlení upírají z celého světa zraky bdících kuřat a slepic, vysoko posazená kukadla perliček, zadumaný hlas rudého smrkání krocanů a především smutné oči osamělých kapounů. Zdálo se mi, že se usazují ve větvích, které dobrácky, avšak s učitelským očekáváním pokyvují, a že slyším pocvakávání jejich víček a přešlapávání nepokojných drůbežích nohou. Plakal jsem dojetím do duchen a sliboval jejich pátravým pohledům i sám sobě, že příbytek vystavím.

⁵ Kolem čtvrté hodiny ranní.

...

Nakonec se přece povedlo stát se chovatelem drobného zvířectva, a tam se začíná historie mého přátelství s autory knihy. Bylo to při návštěvě celostátní výstavy v Lysé nad Labem, kde jsme zapředli hovor. Ten se tehdy v pavilónu navázal a trvá vlastně dodnes. Ze mě se stal chovatel pražských krátkozobých rejdičů a slepic. Co se stalo z autorů, o tom je tato kniha.

...

O holubářském sportu byla napsána dnes už dlouhá řada publikací, a to především odborného zaměření. Kdyby se tyto knihy, nejen česky psané, ale i německy, polsky, anglicky vyrovnaly vedle sebe, vznikla by řada, jak uvádí přítel chovatel Miroslav Jahoda, kterou by skupina přátel jedoucí na kolech bez šlapání minula za dvě a třicet čtyři desetin vteřiny. Nenechte se, milý čtenáři, za žádnou cenu odradit!

Není nic nového pod sluncem, ale čas neúprosně letí jako zvuk gongu,⁶ jako ti holubi a vítr, který vám čechrá vlasy. Přejde chvíle, kdy se budete muset otočit, sezvat drůbež domů, přepočítat husy a dát jim po šišce, utišit vzlykavě kdákající slepice, dát mrkev králíkovi a rozloučit se. Než tato chvíle přijde, obklopte se přáteli a kamarády, aby s vámi letěli tak dlouho, dokud jim vydrží nasazené síly! Dávejte jim hojnost pšenice a řepky vašich skutků, protože nastane okamžik, kdy si řeknete, je pozdě, musím už jít. A tak i jednoho dne přijdete do knihkupectví a řeknete si: „Ó, kde to jsem?“ Ale i tady jsou holé zdi, strop a podlaha, i tady se večer odchází domů a zamyká na klíč! I tady bude jednou pusto!

...

Teď už nezbývá než vám popřát šťastnou cestu křížem kráčem knihou a doufat, že se pobavíte a spoustě přiučíte. Že se necháte vést holubářskými odborníky přítelem Vohralíkem, Kripnerem, Tenklem,

⁶ Citováno z prastarého čínského příběhu o Žlutém císaři.

přítelem Pavlem Šlemínem a především Járrou Štaidlem a taky trochu mnou, budete se zájmem nakukovat a vesele zajíždět do míst, kam text směřuje, abyste se později, už s přemítavě vedeným kolem, vrátili zpět a nic už nebylo jako předtím. Jste-li historikové, nejspíše budete nadšeni množstvím přesných dat důležitých chovatelských (drůbežnických i králíkářských) událostí, ale i vy, kteří se chcete jen něco dozvědět o své zálibě, ani vy nebudete zklamáni.

Taková je má zkušenost s knihou *Jak vznikla a hospodařila TJ Letové sporty Tleskač v Praze* a skrze tuto krátkou předmluvu, kterou píši, snad v příliš lidovém oděvu, v obyčejné sukni a halence na knoflíčky, vám otevírám dveře, šprýmovými ústy foukám do pneumatik, plácám po zadku a mávám šťastnou cestu!

Martin Růžička

P. S. Dostal jsem k předmluvě osm stran, a s jakou radostí jsem je zaplnil! S jakou radostí já je zaplnil!

MOTÁKY PŘÁTELŮM

*Nasad' mi, brácho, na hlavu kosí čepici. Můj milej brácho, polož mi na
hlavu kosí čepici.*

*Ať si trochu odpočinu, a štítkem kupředu, ať mi neprší na nos a vím
kudy kam. Kosí čepici.*

Díl první VE SPOLEČNOSTI

Věnovat svůj čas holubům je jako stát ve vánici. V takové dlouhé prosincové vánici. Chce to svoje. Člověk by to měl vědět. To je opravdu důležité! Já raději hned začnu...

...

Je tomu už řada let, co jsem Járu Štaidla neviděl. Dívám se ke kolonii U Drahaňského potůčku z konečné autobusů, z míst, kde roste periferie, kde jsem na zahrádce hostince Na Konečné pil kofolu, kde jsem v jednom podvečeru četl inkognito dopisy Járy Štaidla psané rukou, a nevím, jestli tam ještě stojí holubník TJ Letových sportů. Stojí-li tam větší dřevěná bouda, kterou oba chovatelé postavili, když Josef Tenkl zvládl umění provázku, okapové roury, překližky ve velkých deskách, umění tužky, papíru a hřebíku, umění vazby a krovu. Dříve tam seděl jen malý domek jako autobusová zastávka, ale později byl vystavěn velký a velmi pěkný holubník s odděleními.

Nevím, žije-li správce František Mokrý či jeho žena Jaroslava na kopci v Čimicích, staříček pan Vlk a paní Řeřábková na Žižkově a Pepík Berenyi. Ale ani nevím, kde ten bydlel. Snad ne také na Žižkově!

Že jsem si na chovatele Štaidla vzpomněl? Bylo to docela zvláštní. Když jsem jednou už v docela jiném městě, kam mě život zavál, krácel domů, míjel jsem výdech teplého vzduchu z metra, na kterém byli

shromáždění holubi. Co bylo zajímavé — byli všichni staří, to jsem poznal na první pohled. A tehdy, nevím proč, mi přišla myšlenka na Járu Štaidla a postupně, když už jsem odcházel, všichni jeho přátelé, jeden po druhém se mi s každým krokem objevovali v hlavě jako na malém jevišátku. Přemýšlení o těchto milých lidech mi zaplnilo volné chvíle, kterých jsem díky své práci měl dost. Uvědomil jsem si, že bych mohl sepsat něco o jeho chovatelských začátcích a říci také něco o TJ Letových sportech Tleskač, které s Josefem Tenklem založili a dlouhá léta pak ještě se mnou a dalšími provozovali. A teď si vzpomínám znovu, díky lístku, který jsem dostal.

...

„Byl jsem u toho, když začínali, když klub v cukrárně U Libeňského zámečku zakládali,“ napadlo mi.

Ó, jak bylo tehdy chladno!

Myslím, že byla už tma, že svítily jen lampy a okna domácností. Myslím, že jsem ráno z kalendáře odtrhával lístek s lednovým datem, a jak je známo, tento zimní měsíc bývá opravdu studený. Možná trochu jako v den, kdy jsem viděl sedět zestárlé holuby. Ano, je to možné.

Chodíval jsem každý den okolo cukrárny domů z práce. Vystupoval jsem z metra a pak sestupoval k Rokytce a U Zámečku jsem se stavoval pro punčový řez a kokosku, které jsem kupoval pro rodinu.

Vzpomínám, jak se oba přátelé vesele bavili, jak jejich tváře zářily v blízkosti vystavených chlebičků; když seděli na bílých židlích bez opěradla, velmi zvláště tvarovaných, které připomínaly kyblíky, jak se říká, otočené vzhůru nohama. Kdo tam dříve chodíval, bezpečně si posezení pamatuje. Ty muže jsem před tím myslím neviděl. Nevěnoval jsem pozornost jejich povídání, nesluší se, aby člověk poslouchal cizí rozhovory. O koho šlo, jsem se dověděl až o nějaký čas později.

Velmi dobře si však vzpomínám, že když jsem odcházel, omylem jsem si místo čepice se štítkem položil na hlavu rukavici. A když jsem sahal po klíce, zahlédl jsem se ve dveřích nad vývěskou s otevírací do-